

Razumevanje Alpske konvencije kot priložnosti za razvoj

Po več kot desetletju delovanja Alpske konvencije je med alpskim prebivalstvom čutiti vedno večjo nestrpnost. V javnosti je vedno bolj slišati glas nasprotnikov Alpske konvencije, medtem ko se o priložnostih, ki jih ta ponuja prebivalstvu, govori zelo zadržano.

© CIPRA

Ur. - Ob ustanovitvi pred 52 leti je CIPRA zahtevala sklenitev pogodbe, ki bo namenjena varovanju Alp, t.i. Alpsko konvencijo. In že takrat je bilo treba čakati dolgih 39 let, predno se je njena zahteva tudi izpolnila. Obdobje preizkušanja njene potrpežljivosti pa se ni končalo s podpisom Alpske konvencije. Za NVO je pogosto nerazumljivo, kako počasi in neučinkovito meljejo uradniški mlini in kako obotavljivi znajo biti politiki. Po podpisu Alpske konvencije leta 1991 je trajalo skoraj pet let, da je ta mednarodna pogodba začela veljati, in skoraj desetletje, da je postala veljaven pravni akt za vse alpske države in EU. Če smo natančni, je Italija k Alpski konvenciji pristopila šele leta 2004, kar pa so druge pogodbenice pripravljene spregledati.

Igranje mačke z mišjo

V osemdesetih letih so ljudje zaradi naravnih katastrof in grozljive črnbilске jedrske nesreče postali bolj dojemljivi in pozorni na varstvo okolja. Temu primerno je bil velik tudi pritisk na politiko, da je treba na tem področju nekaj storiti. V takem vzdušju je tudi bilo mogoče Alpsko konvencijo uveljaviti kot sporazum, ki ureja ne le varstva okolja, temveč se zavzema za trajnostni razvoj tudi v zelo širokem smislu.

Bistvo problema pa ni v Alpski konvenciji, temveč v tako imenovanih izvedbenih protokolih, ki so bili izdelani za posamezna vsebinska področja, npr. turizem, hribovsko kmetijstvo, varstvo narave in urejanje krajine, promet, energija itd. V drugi polovici devetdesetih let so okoljske teme v političnih programih držav izgubile svojo pomembnost in temu ustrezno se je tudi po čustveni plati zmanjšalo zanimanje za Alpsko konvencijo. Po eni strani politika ni želela javno priznati, da ta tema ni več pomembna - zato tudi dejavnosti niso bile popolnoma »zamrznjene«. Po drugi strani pa je več držav poskusilo preprečiti ustanovitev Stalnega sekretariata Alpske konvencije, kar je bil sicer pogoj za njegovo profesionalno delovanje. In osnovni problem, to

pa je prometni protokol, je več let kot »nerešljivo vprašanje» ležal v predalu.

Do preobrata še vedno ni prišlo

Vse to se je v letu 2000 spremenilo, ko so okoljski ministri alpskih držav in EU na VI. alpski konferenci v Luzernu sprejeli prometni protokol, ki naj bi v večji meri določil, kakšna naj bo sodobna prometna politika na območju Alp. Na konferenci je bil sprejet tudi sklep o ustanovitvi Stalnega sekretariata Alpske konvencije, njegov sedež in začasni generalni sekretar pa sta bila imenovana šele dve leti kasneje.

Sekretariat je začel delovati z zamudo in se lotil konkretnih vsebinskih problemov šele leta 2004. Hkrati pa nekatere države in EU še vedno zamujajo pri ratifikaciji protokolov, kar je privedlo do tega, da v javnosti tematiko Alpske konvencije uporabljajo predvsem njeni nasprotniki. V Švici je poleg strank, ki nasprotujejo evropskemu povezovanju, zlasti gospodarsko združenje »economiesuisse« tisto, ki se ob poudarjanju načel neoliberalizma zelo odločno bori proti finančnemu spodbujanju gorskih območij. V Italiji pa ratifikacijo prometnega protokola preprečujeta prevozniški in cestni lobi.

Alpska konvencija mora postati vidnejša

Nepotrpežljivost raste. Alpsko prebivalstvo je o Alpski konvenciji slišalo že veliko, največkrat kot tarnanje njenih nasprotnikov. Če zagovornikom uveljavitve trajnostnega razvoja v Alpah ne bo uspelo pokazati, kakšne prednosti lahko Alpska konvencija prinese okolju, prebivalcem in gospodarstvu alpskega prostora, čakajo Alpsko konvencijo težki časi. Stalni sekretariat bo zato moral napeti vse sile in veliko intenzivneje kot doslej javnost seznanjati z Alpsko konvencijo kot instrumentom trajnostnega razvoja in spodbujanja letega na gorskih območjih. Vse to se bo uresničilo le, če bosta premagana zaviralna politika posameznih držav in ravnodušnost Evropske skupnosti.

Leta 1991 so okoljski ministri podpisali Alpsko konvencijo.

© CIPRA

1 Potem ko je Monako postal pogodbenica Alpske konvencije, so lahko vse države, ki so Alpsko konvencijo ratificirale kasneje kot Monako, postale pogodbenice pod pogojem, da so ratificirale tako Alpsko konvencijo kot tudi dodatni protokol o pristopu Kneževine Monako h Konvenciji o varstvu Alp. Italija je ratifikacijo t.i. monaškega protokola uspela izvesti šele leta 2004.